

PROGRESUL

Abonamentul:
Pe un an 8 cor., pe jumătate de an 4 cor.
Pentru România și străinătate anual 10 cor.

Foae socială-culturală.
Apare în fiecare Sîmbătă.

Redacția și Administrația Nr. 817.
Telefon Nr. 29.

Despre pomeni, praznice și alte datini păgubitoare la poporul nostru.

(Sfîrșit).

Adevărat că drumul spre leuire, atît de zgronțuros, devine și mai greu de parcurs prin faptul că sîntem divizați în două confesiuni. Neînțelegerile dintre păstori ar putea să îngreuneze mult vindecarea acestor rane naționale. Avem datorință, însă, în vederea scopului mai înalt și general, să înlăturăm cu totdeadinsul veleitățile mărunte dintre noi. Să închidem ochii, să ne astupăm urechile la multe cîte le vedem și auzim, ș'apoi să ne oferim sprijinul la dezrădăcinarea neajunsurilor, și să cerem conlucrarea fraților de aceeași scoartă cu noi, căci numai astfel și împreună lucrînd, vom munci cu spor în via Domnului, spre înaintarea neamului nostru.

Să nu ne lăsăm decî opăciți, fraților preoți, în lucrarea noastră, căci lumea a și început a învinovăți preoțimea pentru menținerea acestor datini păgubitoare la poporul nostru. Și dacă preoții, ca cei mai competenți în predicarea și tîlcuirea legii creștinești, sînt nu numai indiferenți, dar chiar și alimentatori în oarecare senz, ai acestor datini și credințe deșarte, și *contrare religiunii lui Christos*, — să nu ne mirăm că cărturarîi neamului, ba chiar și unii dintre țăraniî noștri

mai luminați, învinovătesc preoțimea și vădesc o aversiune crescîndă față de „popime“. Cel nepreocupat va și observa oarecare titlu de drept al laicilor în poziția lor față de preoți, pentru că în cîte locuri nu vedem cum preoții prin participarea lor la astfel de „pomeni“, „praznice“ ș. a., aprobă, ba chiar sancționează oarecum aceste *datini necreștinești*. E șandalizator ca preotul să mai și sfideze religiunea, cînd, ciocnind la „pomană“ cu păharul de rachiu, zice: „D-zeu să primiască!“ Nu e numai neestetic, dar chiar și nemoral ca preotul umblind de pildă pela „praznice“, poartă în urma sa crîznicul încărcat cu străițele de colaci. N'ați observat cum și cei mai simpli la gîndire rîd și fac hazuri pe conta popii „cu straița fără fund“? . . . Lăcomia e un păcat mare, și e păcat colosal cînd îl comite însuși preotul. Să ne întoarcem decî la calea cea bună că e timpul suprem.

Datorința preoților e să-și instrueze credincioșii despre însămnătatea dogmatică și morală a pomenilor și praznicilor ș. a. Apoi, neputîndu-se acestea stîrpi dintr'odată, să încercăm primaoară a le modera astfel ca ele să fie cumpătate, ear beutura de rachiu (și celelalte beuturi alcoolice) să lipsiască cudesăvirșire. Desineînțele, că la toate acestea

trebuie să premeargă cu exemplu însuși preotul, căștigînd de partea sa și pe învățator și alți fruntași, va putea face progrese, căci „*exempla trahunt*“. Se poate introduce apoi gradat că la „pomeni“ se lipsiască mesele, avînd să se împartă ceva săracilor numai la ușa cimitirului. Ear săracii să se ducă la cei bogăți. Încă și mai creștinesc, frumos și dumnezeesc lucru ar fi, dacă înloc de „pomeni“, „praznice“ ș. a., poporul nostru s'ar deda a contribui „pentru suflet“ la vreo instituțiune bisericească, culturală sau filantropică, ori pentru înjghebarea vreunui fond în comună, unde fiecare să contribuie cu cîte 5 cor. înloc de 50—100 cor. cît risipește aevea fără niciun rost. Ce credeți, cîți bani s'ar aduna și numai în cîțiva ani? . . . De bunăseamă atîta, ca numai din camețe să poți face pomană creștinească cu toți orfaniî, săracii și nefericiți; cu toți cei loviți de intemperiiile vremii (cu ceice ard, cu ceice le pier vitele, cu ceice le înneacă apa sămănăturile și intră fără niciun grăunte în earnă, ș. a. m. d.) În cazul acesta vom face, fraților preoți, că datinele demoralizatoare, păcătoase și păgubitoare de-acum, să se prefacă în mijloace și pirghii ale progresului nostru în cultura religioasă-morală, cît și economică.

Aurel Popovici.

FOILETON.

Resunet!

Cînd sună ceasul cel din urmă,
Gîndește-te la Dumnezeu,
Cunoaște-te însuși pe tine,
Cunoaște ce este al tău.

Mănăncă adună, în holda lată,
Ce-î prețios, curat, frumos,
Alege boaba din neghină —
Și lapdă ce-î urcios!

De ai să suferi vr'o durere,
S'o suferi trist, dar rezolut,
Căci dacă te cunoști pe tine,
N'o să mai suferi ca'ntrecut.

Dezbară-te de răutate;
Fi ca cristalul de curat,
Ș'atunci poți fi fîlos în lume,
Că ești din „falnicul“ Banat.

Decebal.

Alex. Mocsonyi.

— Amintiri. —

7
Istoricul Barițiu amintește în Istoria sa, că numai ajutoarele date studenților români de fa-

milia Mocsonyi într'un singur an (paremi-se anul 1861) atîngea suma de 100.000, zic unasutămii de florinți. Zecile de mîi din timpul mai recent — le cunoaște întreagă românimea! Îndeosebi față de tineri, față de studenți universitari, bunătatea lui Alex. Mocsonyi nu avea margini.

În ce privește modesta mea persoană, era de ajuns să știe că stau în preajma unui examen, ca să-mi depeșeze, sau să-mi scrie (recomandat), cuvinte de încurajare ca „bun succes la examen“ sau „îți poftesc toate cele bune!“ N'am mai experiat pîn'acum la nimeni atîta atențiune! Alex. Mocsonyi nu a lăsat să treacă o singură epistolă ce i-se trimitea, fără a răspunde. La toate felicitările ce i-le trimiteam pela serbători, mi-a răspuns: Cu mulțumită am primit felicitările D-tale și-ți poftesc cel mai bun noroc“, sau „mulțumitele noastre și serbători fericite!“ Păstrez și acum o mulțime de epistole primite în cursul anilor dela Alex. Mocsonyi. Cîndșicînd îmi trimitea și citeo carte, operat san vr'o cuvîntare de-ale lui.

Cred că nu trec marginile modestiei, cînd comunic aici cîteva ultime șire din o scrisoare a lui Alex. Mocsonyi. Împărtaşind un scurt pasagiu din o scrisoare a lui Alex. Mocsonyi. Împărtaşind un scurt pasagiu din aceia scrisoare, mie atît de scumpă, încerc numai să arat cum scria bătrînul, de 65 de ani, unui băiat, căci peatunci eram la universitate. Între altele Alex. Mocsonyi, încheind scrisoarea îmi scria așa:

„Frate Gropșianu! . . . Fi convins de re-

cunoștința mea, și totdeauna bucuros îți voi sta într'ajutor unde pot și unde ai lipsă de acela!

Cu toții, mic și mare, te salutăm și-ți poftim cel mai bun noroc. Al D-tale binevoitor Alex. Mocsonyi . . .“

Așa a fost Alex. Mocsonyi față de întreaga tinerime română — — — — —

În cadrul strîmt al spațiului, ce mi-a stat la dispoziție, am dat poate o icoană prea stearsă a anilor din urmă ai acestui mare bărbat al neamului nostru. Intențiunea mea însă n'a fost să caracterizez individualitatea lui Alexandru Moasonyi, căci comemorîndu-l, alții, cu mult mai aleși decît mine, vor fi chemați să facă aceasta.

Alexandru Mocsonyi a fost atît de mare, încît literele de aur din marmora neagră a mausoleului lui din Foenl se vor șterge — numele lui însă nicicînd nu se va șterge din inimile Românilor! . . .

Cuvine-se, decî, cu atît mai vîrtos acum, cînd s'a împlinit anul dela moartea lui, să-î cunoaștem faptele și scrisul și bine tîlmăcindu-le, să-î venerăm aducerea aminte.

Nuinaî așa vor cunoaște oamenii că a fost al nostru. Și atunci se vor împlini cuvintele de aur, ce însuși Alexandru Mocsonyi ni-le-a lăsat cu moștenire, că „prin bărbății ei mari se venerează națiunea“.

Dr. Ilie Gropșianu.

(Fine).

Să nu remînem îndărăt!

Pe port se cunoaște omul din ce sat e. Odinioară Bănățeanca nu și-a dus fica la joc, până n'a știut să țese; să-și facă ea singură cămașa de măritat. Și astăzi ea se duce preste hotare să vadă izgodeala altora, ca astfel care din care să lucre mai frumos. Cu un cuvînt Romînca e ca o albină adevărată, productivă, dar îi trebuie conducătoare: matroane adevărate, care să o păziască de trîntori, să nu-și dea chinul pe fiece. De ar fi femeile noastre organizate, și-ar putea valoriza produsele lor cu alt preț.

Toată lumea se mișcă, toată lumea dă semn de viață. În toate părțile femeile se organizează, numai Bănățencile din Albia Cărașului — dorm. Bănățeanca, care a fost totdeauna mama cea vrednică, care n'a avut lipsă de fabrică, nici de duchian, făcîndu-și ea singură tot ce-i lipsește în casă. Ea cu boaba de cînepă și de in își îmbrăca casnicii. Ea cultiva lina, ea făcea stofa, ea a avut știință frumoasă, ea și-a făcut toate culorile trebuitoare din plante și rădăcini. În Bănat tot satul și-a avut portul său. Azi sînt mai cuminte Evreicile decît Româncile noastre. Fetitele noastre, ca și băieții, învață înzădar. Părinții nu pricep, și ceice pricep, și au datorință să priceapă, nu se îngrijesc... Până erî-alaltăieri am avut păstori vitregi. Sirbii au grijit de creșterea Românilor. De unde să fie Romînca crescută bine. Acum însă avînd păstori ei, ar putea să ia alt avînt. Dar să lăsăm toate la o parte, și cu ochii ridicați la femeile cărturarilor noștri, la inteligența noastră, să apelăm la surorile noastre mai cuminte, mai cu stare, ca să sară într'ajutor până nu-l firziu.

A ajuns vremea ca cei chemați să pună degetul pe rana ce se lățește mereu pe trupul frumosului Căraș. Căci dacă nu se va face nimic, lăsînd și mai departe că „femeia română din valea Cărașului să nu contribuie cu nimic la înaintarea neamului”, ne vom pomeni cutrupiți de valurile vremii, lăsînd amar și vaitec în urma noastră.

Iacob Botoș.

CORRESPONDENȚĂ.

Rusova-nouă în Mai 1910.

Onorată Redacțiune,

Ne plîngem zilnic, că străinii ne asupresc, ne fac nedreptăți. Înfierăm abuzurile, ce le săvîrșesc alții la alegerile, cari se fac sub controlul organelor politice administrative. Uitam însă a ne mătura înainte gunoiul dinaintea casei noastre. Să nu ne mai mirăm, dacă alții — nu dintre cei cu crucea în mînă — ar săvîrși lucruri detestabile; nouă să ne roșiască obrazul de rușine, cînd noi de noi, cu crucea lui Christos în mînă, cu Dumnezeu pe buze, săvîrșim fapte înfiorătoare, tocmai în biserica „blindului Nazarinean”.

Avem o constituție bisericască, care dacă ar fi prevăzută „Marele Andrei”, desigur nu ne-ar fi lăsat-o nouă, unor oameni, cari n'o merităm.

Le înșir acestea ca un fel de introducere la următorul caz:

O mînă de oameni din comuna Rusova-nouă au avut fericirea sau nefericirea de a mă avea pe mine, scriitorul acestor șiruri, de preot-învățător. Făcîndu-se postul de preot vacant, prin abdicarea mea, silită de un ordin ministerial, comuna avea să-și aleagă preot. S'a scris concursul. Pentru câștigarea acestui post au recurs 3 candidați. Între aceștia și un fiu al comunei, care deși cu cvalificațiune destul de bună, n'a știut să câștige inima poporenilor. Ce a făcut sărmanul? A încheiat o legătuiță cu un birtaș de aici, declarîndu-i în scris, că-î va lua fata în căsătorie, dacă (birtașul) va lucra ca dînsul să devină preot ales aci. Legătuița aceasta a ajuns în mînile ilustrului episcop diecezan. Din conceptul legă-

tuinței acesteia și-a luat începutul turburările în comună. Birtașul legătuit cu teologul n'a ales mijloacele pentru ajungerea scopului:

1. A îmbiat și promis dela 20 — 100 cor. de vot;

2. A amenințat cu moarte pe unii dintre alegătorii cari nu sînt pentru fiul comunei.

3. Pe al II-lea candidat la acest post l-a întîmpinat la gara din Iassenova, ameninșîndu-l cu moarte, de nu-și va retrage recursul;

5) Părintelui Balea din Grebenaț — care are legături de chizășie cu poporenii de aici — i-a promis cîte 20 cor. de fiecare alegător, dacă prin presiune i-ar succeda a înmulți voturile pentru fiul comunei.

S'au făcut și alte amenințări înspăimîntătoare, dar toate înzădar, căci majoritatea covîrșitoare s'a grupat pe lingă II-lea candidat, și nu se lăsa prinsă în curse.

Înt'r'acestea comitetul parohial, pentru ca să încete odată agetațiile corumperile și amenințările, prin o rugare făcută în scris, a rugat pe părintele Adm. protop. să grăbiască alegerea. Părintele administrator protopresbiteral, în fața a 5 membri de comitet, a declarat că aceasta-i treaba d-sale. Și apoi între altele a mai declarat, că dînsul va lupta până la sînge, ca să devină ales fiul comunei și dacă va fi altul ales, acela nu va fi întărit, ci fiul comunei are să fie întărit măcar și numai cu 7 voturi.

În ziua alegerii de preot, la 9/22 Mai a. c. comitetul parohial, compunînd lista candidaților, și prevăzînd că alegerea n'o să decurgă în liniște, l-a rugat pe părintele administrator prot. să țină alegerea în școală. Nu s'a învoit. S'a purces la actul alegerii în biserică. Oamenii de bine, cu cea mai mare liniște, au trecut preste alegerea notarului și a bărbaților de încredere, întocmai precum a voit partida fiului comunei. Cînd s'a dat citire numelor candidaților, partida mică și-a proclamat pe candidatul său. Candidatul partida mică, uitată de sine. Aci s'a văzut prea bine intențiunea celor fără de lege. Notarul cercual, ca membru al antistei comunale, și ca creștin bun, pentru evitarea scandalului, și-a oferit sprijinul președintelui *Sofronie Nedici*. Acesta-i răspunde: „nu-mi trebuie niciun sprijin”. Între acestea tabăra fiului comunei, postată ca zidul în jurul mesei presediale — oameni în stare abnormală — cu deplină îndrăzneală au apucat masa presedială și trîntindu-o până între ușile împărătești, și spărgîndu-o, răsturnînd sfeșnicele cele mari și improșcînd și spărgînd 2 candelă, murdărînd ușile împărătești și icoanele cu cerneală, ameninșînd și vociferînd, au făcut un scandal, care a înfiorat pe mulți oaspeți, preoți și popor, veniți din comunele vecine. Cu aceasta sinodul s'a închis, ear părintele adm. protopresbiteral a avut mîngăerea, că partidul fiului comunei a fost mai viteaz.

Aceasta ar fi istoria cu alegerea de preot de aici. Le-am raportat acestea cu multă indignare, lăsînd în seama publicului cititor a face diagnoza. Eu primesc răspunderea pentru cele împărtășite.

Mai adaug și aceia, că d-lui adm. prot. al Bisericii-albe, care — dupăcum se poate face deducții din cele povestite — a lăsat să ajungă scandalul la extrem, îi place a mistifica adevărul, susținînd, că eu am făcut corupții prin faptul, că aș fi dat în cînte 30 jugere de pămînt la 30 de alegători, ca să fie oamenii mei. Poftim „capra face pozna și oaea petrece”. Dar e subț demnitatea unui om cu simțire a mai reflecta la astfel de apucături necvalificabile, știut fiind, că „pasarea mălăi visează”.

Ilustrul Episcop, în care ne punem toate nădejdele, va face odată rînduială în biserica noastră, care a ajuns de poveste.

Preot Nicolae Băiaș,
învățător.

IGIENĂ.

Din imperiul ochilor.

Frumoasă invențiune a oglinzii de ochi (oftalmoscop) e cea mai buna armă într'o mînă dibace pentru a cunoaște o mulțime de boale din interiorul ochiului ce stau în legătură cu ale corpului, bineînțelese această știință pozitivă, nu e de confundat cu cea a șarlatanilor pomeniți mai sus.

Unele dintre boatele ochiului încă pot fi cunoscute, cel puțin aproximativ, la o distanță oarecare. Așa miopul își strînge binișor pleoapele

ca să înlătore pecît se poate cercurile de difuziune, în care i-se arată obiectele mai îndepărtate, grație construcției ochiului său; copilului miop nu-î place să se joace dea mincea sau cu alte obiecte îndepărtate, el mai bucurușade în casă cu ochii în carte sau pe alte jucării apropiate, pecînd cei lungi la vedere (ipermetropi) tot pe afară, pe munți și câmpii ar privi. Sau de exemplu un om des clipitor ne lasă să bănuim că suferă de vr'o nervositate, iritație a nervilor; amauroticul, la care nervul vederii e atrofiat, are căutătura îndreptată tot în sus, par'că ar căuta lumina soarelui; apoi un individ cu cataractă, la care lumina mai este perceptibilă și vede chiar și obiecte mari, caută tot la pămînt cu scop de a se feri de pedecile ce ar putea să-î stea înaintea pasului său; sau pe copiii orbi de tot, adesea îi putem vedea cum sfredelesc cu degetul în ochi, ca să-î facă să scînteiască în lăuntru, fără îndoială că aceste fenomene subiective de lumină le face oareșicare plăcere.

Valoarea ochilor difere mult după oameni, timp și împrejurări. Am putea zice că pecît valorează omului viața, atîta valorează și ochii, făcînd abstracție de resignațiunile nobile ale vîrului filosof. Am văzut bunăoară oameni la țară cari nu erau prea desperați de orbia lor, și cînd li-se descoperea că au o greșală a naturii (d. e. perdeea) care ușor se poate delătura, primia această știre cu un „o fi” și un ridicat de umeri. Mai cu seamă oameni vristnicii cad în această categorie; ba am dat și de cei ce se fereau de operațiune, deși nu ca exploatarea oarbei din „Două orfeline”. Acel caz mi s'a prezentat la două femei, soacra și nora. Cea din urmă, fiind de profesiune moașă și susținătoarea familiei, a avut nenorocirea a-și infecta ochii la o naștere necurată și în urmă a și-î perde vederea. Chemat fiind a o scăpa de orbie prin vre-o operațiune, am constatat cu regret că nu mai este de ajutor, dar pe soacră-sa o pot opera și doresc să o operez cu orice preț, căci era trecută de 100 de ani și se zice că s' norocoși oculiștii cari dau de asemenea cazuri. Nu s'a învoit, și nu vrea să priceapă de ce nu operez pe noră-sa, care e mai tînără. Un alt bătrîn, de meserie strungar, nu știe cum să-mi mulțumească că „l-am scos din iad” prin operația mea, dar amară i-a fost privirea dintîi ce a făcut în prăvălia sa! Unica sa rudenie care-î mai trăia, nepotu-său, care i-a și condus meseria în timpul cît a fost orb, se încucrase și îi cam deșertase frumușel prăvălia. Primul act după dobîndirea vederii a fost că și-a alungat pe nepotu-său, care s'a dus bucuruș, căci apucase așî întocmi prăvălia sa proprie.

Dr. Gheorghe Grăinceanu.

ECONOMIE.

Ce să lucre economul în lunie.

Cînd e zăduf, scutește vitele, adăpostindu-le la umbră. Oculează pădureții mai bine după ploae, și cu deosebire seara și dimineața. Seamănă ridiche de toamnă. Cînd earba e în floare, cosește-o. De pătinesc porcii de grumazi, din cauza căldurii dă-le leacuri pentru stomac. Astfei este în apotecă pulberea de Helleborus albus. La cei mari le dai cît ține virful cuțitului, la cei mici pe jumătate. Sapă viile a douăoară, înainte orî după înflorire. De umblă furnicile în coșnițe, închidele calea, ungînd cu petrolu scindura, pe unde se urcă. Uscă cireșe, vișine și strugurei pentru earnă. Samănă rapită.

Alegerea vitelor de lapte.

Vitele de lapte trebuie să aibă însușirea de a da lapte bun și mult, de unde urmează că gospodarul, lăptarul, să cunoască bine caracterele, în special la vaci, care le arată că au aceia însușire, alegînd, crescînd și ținînd numai pe cele de acest soi.

Vaca bună pentru lapte, este blindă, liniștită negildicioasă, lăsîndu-se la supt și la muls. Fie că este de munte, de Ialomița, de Moldovan sau de alt neam, vaca lăptoasă are partea de dîndă-răpt adecă crupa, mai crescută, mai mare decît partea dinainte. Ea are capul și gîtul relativ mic, coarnele subțiri și lucitoare, privirea galeșă, plăcută, pielea unsuroasă și mlădioasă, așa că prinsă între degete se strînge ușor în cută, părul nu prea mare, însă moale la pipăit, picioarele, mai ales

cele dindărapt depărtate unul de altul, unghiile netede pîntecele voluminos, gura mare.

Ugerul mare, bun de lapte, este bine dezvoltat, micșorîndu-se mult după mulgere. Pipăit cînd este supt sau golit prin mulgere, se arată moale, stringîdu-se în mină ca și un burete.

Vaca cu ugerul mare, care însă nu se micșorează prin mulgere, rămînînd tare, pietros la pipăit, nu este lăptoasă.

Ugerul întins către pîntece, adică care nu este îngrămădit ca un glob, cam ca o mince, arată că vaca este și mai de soi de lapte. Tot asemenea la o vacă de lapte, are mare însemnătate grosimea vinei care pleacă dela uger, de fiecare parte a lui șerpuiind subt pielea de subt pîntece.

O vacă care face parte dintr'un neam de vaci bune de lapte, va fi și ea lăptoasă, așadară la alegerea vitelor de lapte, trebuie a se ține seama și de rasa lor, adică de soiul lor.

Se poate întîmplă însă, de-și rar, că unele vite din obirșire de soi și ca înfățișarea potrivite pentru a da lapte, cu toate acestea ele să fie de fapt puțin lăptoase. Deaceia lăptarul, gospodarul cu chipzuintă trebuie a se îngriji de astfel de cazuri și a măsura zilnic cantitatea de lapte pe care o dă fiecare din vitele sale, trecînd-o într'o mică cîndică în care ele sint înscrise. Și dacă, după o lună, două, făcînd socoteala, găsește că cheltuelile făcute cu întreținerea unei vite a lui, sint mai mari decît sint dobîndite pe cantitatea de lapte i-a procurat aceia vită, ea nefiînd, bineînțales în apropierea înțărcațului, atunci va căuta a se desface deaceia vită, căci îl aduce pagubă nu câștig.

medic-veterinar **Irimia Popescu.**

FELURIMI.

Instrumentele unui doctor roman.

În Verona s'a descoperit mormîntul unui doctor vechi roman și a soției lui. Tot ce s'a aflat se află expus într'o vitrină în Museo civico din Florența. Cenușa mortului, cu cîteva bucățele de oase, se află într'un vas de sticlă, pus într'o urnă cilindrică pe piatră (naltă de 350 mm. și lată de 250). Vasele de sticlă erau pline cu apă de ploae, care a pătruns.

Insemnat lucră e că s'a găsit acolo niște foarfecă de bronz, care slujiau la tăiat pînza pentru legături. Foarfecele nu au cele două părți încrușate ca azi, ci alăturate și între ele un resort; sint la fel cu foarfecele de tuns oi, cari pe alocurea, mai au și această formă. Era și o cutie de lemn cu mai multe rafturi, în cari păstra felurite prafuri, alifii, etc. S'a găsit și un clește de bronz, ca și alte colecții de instrumente medicale vechi, aflate în Gulia și studiate de chirurgul Doneffe din Belgia. Mai este un cîrligel de bronz, lung de o palmă și avînd la vîrfu cozei două vîrfuri ascuțite. Sint și cîteva scalpele cari au la vîrf un fel de lanțelă de oțel lărgită la mijloc, ear la celalalt capăt una de bronz în chip de foae de dafin. E scalpelul doctorilor greci care a venit la Roma din Alexandria, Atena sau Asia-mică. Cuțitele erau într'o teacă de lemn, despărțit în lung în două încăperi; ear cuțitele steteau invers așezate și se puteau scoate pela partea dinainte și pe la cea de dinapoi a cutiei sau tocului.

Regim parlamentar la tribul Bușongu în statul Congo.

C. Torday, care a călătorit în Congo, pe seama Muzeului britanic. Tribul Bușongu l'a primit foarte bine. A găsit la ei civilizație foarte înaintată. Au două camere: un fel de senat din 6 bărbați și 2 femei și o cameră de 120 de bărbați și 20 femei.

Nu se poate pleca la război fără învoirea unei femei din casa regească.

Asta se face, luînd din jurul gîtului coarda de arc ce poartă dîndu-o generalului. Bărbații au numai cite o femeie și aceasta nu e roabă. Datoria lui e să aducă vinat, a ei să facă bucate. Dacă unul nu-și împlinește datoria, se privește căsătoria desfăcută. Au o statuă a viteazului lor strămoș Shamba (Șamba), care a trăit pela 1600.

CRONICA.

Lună Maj. Sa a pus piciorul pe pămîntul Bosniei, între uralele și ovațiile nesfîrșite ale poporului. La orele 4 d. a. a sosit în Saraievo, împodobită în mod strălucit. Maj. Sa purta uniforma de general, la coborîrea din vagon a fost salutat de primarul Mohamid Hamid Hodzic, căruia i-a răspuns în cîteva cuvinte calde. Maj. Sa a primit apoi reprezentanții autorităților.

La alegerea de deputat dietal aici în Oravița a reușit Dr. Siegescu cu o majoritate de 272 voturi, ear la Sasca a fost proclamat ales Baron G. Duca de Kádár.

Simpaticul nostru cumpatriot *Ilie Bogdanu* a avansat de șefcontrolor la C. F. R. în București. Multe felicitări!

Primum trista veste că la Lugoj a trecut la cele eterne soția fruntașului nostru Dr. Ștefan Petrovici. Transmitem întristatei familii sincere condoleanțe!

Prof. univ. *Dr. Iosif Siegescu* în calitate de comisar ministerial, va prezidia examenele de cvalificație la preparandiile rom. din Arad, Caransebeș, Sibiu, Orade-mare și Blaj, precum și la examenele de maturitate la liceul din Blaj.

D-na dr. *Elena Pușcariu* a fost numită docentă la facultatea de medicină din Iași.

Comisar ministerial pentru examenul de maturitate dela liceul nostru din Brașov a fost trimis anul acesta N. Putnoky, directorul gimnaziului de stat din Lugoj.

Criminalul Helea care a fost atentat la viața primministrului rom. Ion Brateanu, a fost osîndit la robie grea pe 20 ani.

Revista Preoților ne înfruntă fără niciun temei pentru seria de articoli „Despre pomeni, praznice și alte datini păgubitoare“, ale vrednicului nostru colaborator preot *Aurel Popovici*. Vom reveni.

Pentru simplele știri referitoare la alegeri, ce le-am dat și noi la Cronică, ni-s'au împrocesuat din nou și Nr. 19 și 20.

Greva lucrătorilor tipografi continuă încă în 33 orașe și 192 comune din Ungaria, în general sint în grevă 947 culegători, 180 mașiniști și 600 ajutători.

În. Ministru de culte e dat următorul ordin referitor la regularea congruei preoților: „Ex. Sa Ministrul de culte și instrucțiune publică, contele Zichy János, prin ordinul său dela 19 Aprilie a. c. dat sub Nr. 39125, avizează, că din considerații de evitate e gata a lua în considerare pe viitor petițiunile referitoare la întregirea dotațiunei preoțești pînă la suma de 1600 cor. și în acelea cazuri, cînd preoții petenți și-ar fi câștigat cvalificațiunea superioară (8 cl. gimn.) ulterior, adică și după terminarea studiilor teologice și respective după intrarea în vigoare a articolului de lege XIV din 1898“. — Eată omul dreptății și al ecvității! Legea despre întregirea dotațiunei preoțești timp de 12 ani s'a aplicat în mod necvital și chiar jignitor față de un însemnat contingent al preoților noștri, cari poate sub raportul împrejurărilor neatîrnătoare de ei nu și-au putut câștiga la timp cvalificațiunea superioară în ordinea pretinsă de §. 4 al articolului de lege XIV din 1898.

Vineri la 27 n. după amiază „Academia română“, a ținut o importantă ședință intimă. La ordinea zilei fiind acordarea de premii a secției literare, i-se decerne d-lui Barbu Delavrancea premiul Nășterel, de lei 4000 pentru drama sa „Apus de soare“. În aceeași ședință s'a acordat pentru secțiunea istorică, premiul G. San Marin de 2000 lei d-lui M. Petrescu Comneni, magistrat și doctor în drept în București, pentru scrierea sa în manuscris: „Diferitele forme de intervențiune a statului în relațiunile dintre capital și muncă“. Procedînd în urmă la alegerea unui membru

activ în secțiunea științifică, în locul decatului P. S. Aurelieu, a ales pe d-l Dr. Gr. Atim. În aceeași secție Academia a ales ca membru corespondent al său pe dl general Gr. Crăiniceanu, actual ministru de războiu.

Societatea zoologică din Viena a dat drumul în parcul orașului la treizeci de privighetori chinezești. Păsările sint verzi. Douăsprezece (6 perechi) și aflau și a doua zi tot pe acel copac sub care li-s'a dat drumul. Celelalte s'au împrăștiat în felurite grădini din vecinătate. Au pete galbene cu desemnuri roșii pe pene, cioc roșu, ochi mari, și sint foarte blînde. Sint de loc din Himalaia, decî deprinse cu iarna.

În cercurile militare se vorbește că tribunalul nu a putut condamna pe Hofrichter nici la muncă silnică nici la închisoare pe 20 de ani, ci a fost constrîns să-l condamne la moarte — ba chiar a fost de datoria lui să dea o astfel de sentință. Se crede că dînsul va fi grațiat, ceiace rezultă și din faptul că actele au fost trimise și tribunalului superior. Hofrichter va fi transportat încurînd în închisoarea garnizoanei, unde ar putea vorbi cu soția lui.

La tribunalul din Praga s'a judecat zilele trecute un proces foarte interesant: O fetiță de 7 ani a dat în judecată un băiat de 12 ani. Firește, că copii au fost reprezentați prin părinții lor. Copila în timpul jocului a fost rănită de băiat, care tăind lemne, găsi cu cale să glumească cu fetița. Urmarea fu că cu toporul, băiatul a tăiat două degete ale fetei. Acum fetița a cerut ca tribunalul să condamne pe băiat la plata cheltuelilor de vindecare, precum și o sumă de bani pentru durerea ce i-a cășunat și despăgubire pentru perderile cauzate prin imposibilitatea de a îndeplini vre-o treabă cu mina ciuntită. — Tribunalul a condamnat pe acuzat la plata de 400 cor. bani pentru durerile suferite de copilă, la 50 cor. cheltuelii de îngrijire.

În Rușciuc (Bulgaria) bintue febra tefoidă.

Pentru îngrășarea vitelor, se capătă un admirabil praf, ce se pregătește aici în Oravița în farmacia „La Sf. Gheorghe“. Leacul acesta îngrășă caii, vite cornute, și porcii, apărînd animalele preventiv de orce boale.

Bibliografie.

La Administrația noastră se află de vînzare următoarele cărți:
Dr. Iosif Popovici Bocetele românești. . . — 80
" " " Balade populare din Banat 1:80
Gheorghe Jianu: Potpourri 1:—
Dr. I. Fometescu: Creșterea igienică a copiilor — 25
Dr. E. Babeș: Diagnoza 3:—
Iuliu Birou: Nașterea lui Christos, piesă teatrală pentru copii în 5 acte — 50
Nicolae Firu: Monografia bisericii ort. rom. din Oradea-mare 1:—

A apărut broșura:

Mizerie, boală, crimă și degenerare

sau

ALCOHOLISMUL ȘI URMĂRILE LUI
din punct de vedere

Economic, higienic, moral și național

de **Pr. D. Voniga.**

Tipografia Nouă, Orăștie 1910.

Broșura se extinde pe 6 coale tipar 8° și are următorul cuprins: 1. Introducere. 2. Despre beuturi în general. 3. Istoricul beuturilor spirituoase. 4. Beția și cunoștințele ei, în general. 5. Efectele stricacioase ale beuturilor spirituoase, în spețial asupra organismului omenesc. 6. Alcoolismul sub raportul morbidității și al mortalității. *Tuberculosa (oftica) și morburile mentale.* 7. Alcoolul și morala publică sau raportul dintre alcoolism și criminalitate. 8. Alcoolul și ereditatea, sau efectele alcoolismului asupra posterității. *Copii bețivilor.* 9. În resumat: Alcoolismul — *Mizerie, Boală, Crimă și Degenerare.* 10. Lupta în contra alcoolismului. *Combaterea beției.* 11. Cauzele alcoolismului. 12. Plan de învățămînt antialcoolic. Prețul 1 cor. 60 fil. Se poate procura la autor în Gyirok și la toate librăriile.

Editor proprietar: **Gheorghe Jianu.**
Redactor responsabil: **Alexandru Purgariu.**

Licitațiune minuendă.

Pe baza încuviințării Venerabilului Conzistor diecezan dtto 3 April Nr. 999 B. ex. 1910 să scrie licitațiune minuendă pentru renovarea Corului bisericeii și îngrădirea morminților.

Prețul de esclamare a ambelor lucrări este: 1293 cor. 97 fil.

Licitațiunea se va ține la 30 Mai (12 Iunie) 1910 la 10 ore a. m. în sfânta biserică. Întreprinzătorul are a depune vadiul de 10% în bani gata, observând, că participanții la licitațiune nu au a pretinde nici o diurnă.

Planul și specificațiunea de măsură și speșe să pot vedea oricând la oficiul parohial din loc.

Ciclova-montană din ședința comitetului parohial ținută în 2 Mai 1910. 3-2

Vasilie Oravițanu, Dimltrie Pruneș,
preș. com. par. notarul com. par.

Premiat cu marele premiu Grand Prix.

Cine dorește să aibă o față albă ca laptele, să folosească **crema americană, pudra americană și sapunul american**, care depătează de pe față și de pe mîni orcefel de pete, și întrece toate mijloacele de acest fel, întrebuințate pîn'acum. Se capătă la: **Apoteca Sfîntul Gheorghe în Oravița** (peste drum de prăvălia R. Goldstein).
Prețul unui borcan de cremă americană 1 coroană. Prețul pudrei americ. 1 cor. 50 fil. Prețul săpunului americ. 80 fil. Incontra durerii de dinți mai bune sînt pi-căturile americane. Prețul 1 cor.

Un ucenic (șăgîrt)

din casă bună, care să aibă și școală îndestulitoare, se primește la

MAX SITTNER

timplărie (Tischler) de mobile și pentru zidiri în Oravița.

Haine elegante și ieftine

(după măsură.)

Mare asortiment de postavuri englezești și indigene.

Croială după cele mai noi jurnale engleze la

Gross Béla

atelier de croitorie modernă

în Oravița, Stradă principală în casă proprie.

Fondată la 1896.

Profit mare

își pot câștiga Agenți sîrguitori, Funcționari, etc. Off. subt B. S. Nr. 100 la redacția acestei Gazete.

A n u n t.

Cele mai bune, mai moderne și mai durabile

ghete și cizme

numai la mine se pot căpăta. În magazinul meu am tot felul de ghetе, lucrate exclusiv în atelierul meu.

După comande pregătesc ghetе americane, vinătorești, ortopedе și alte feluri de ghetе de cea mai bună calitate, ca: ghetе de tină, camașe, ghetе de zăpadă, ghetе comode, etc.

Prețuri solide și moderate.

x-39 Cu stimă
BENEDICT CSONGĂR

Oravița.

De vânzare o mașină de cusut pentru păpușări cu prețul de 50 cor.

Un ucenic (șăgîrt)

din casă bună, care să aibă și școală îndestulitoare, se primește la

JOSEF SZALAY, zugrav

în casa proprie, subt Zidu-al mic.

A V I Z.

La negustorul **Samuel Heffer** în Agadiți se află de vânzare, cu prețuri moderate, cam

40—50 mii de cărămidă arsă.

La Banca „Plugarul” din Cacova

s'au făcut mari schimbări.

Banca „Plugarul” a devenit adevărata bancă a plugarilor, că ea are la conducere mai mult plugari.

Banca „Plugarul” e unica bancă care conduce gratuit asigurarea de vite a plugarilor.

Împrumuturile cele mai ieftine se pot face la banca „Plugarul” din Cacova.

După depunerii camăta mai mare banca „Plugarul” din Cacova o plătește?

Împrumuturi li-se dau plugarilor de-acum înainte cu următoarele condițiuni:

- a) Pe obligațiune cu intabulare în locul prim cu 6%
- b) Pe cambii " " " " " " 6 1/2%
- c) " " " " " " al doilea " 7%

Depunerii se primesc la „PLUGARUL” dela 1 cor. în sus. Se plătește camăta 5—5 1/2 și 6% după mărimea sumei și după condițiile de depunere. Darea de venit banca o plătește.

Asigurarea de vite Fie care plugar cu suma de 2 fil. după 100 cor. la an, poate să-și asigure vitele încontra pagubelor, ba capătă doctor, oltuit, și medicină, gratuit. Sînt înscriși pînă acum 900 frați plugari din 22 comune. S'au desbăgubit

în anul 1909 pentru boi, vaci, cai, viței la 101 membri în preț de 20 mii cor.

Asigurări de viață se pot face în condiții favorabile la banca „Plugarul”.

Acții și Losuri de tot soiul, cumpără banca „PLUGARUL” cu prețurile cele mai mari; cumpără și vinde realități și unelte agronomice.

Vin, răchie foarte bună, de prune, moale sau prefriptă, se capătă la banca „PLUGARUL”.

Spirit rafinat, și spirit pentru preparat răchiiu de bucate, se capătă la fabrica băncei „PLUGARUL” în Surducul-mare.